

ANTONIO FRAGUAS E MAMÁ ANTONIA

Cando Antonio era pequeno traballaba na súa casa unha muller extraordinaria que foi para el a mellor mestra do mundo: *Mamá Antonia*.

Encantáballe escoitar as súas cancións, os refráns e adiviñas que sabía, os poemas de Rosalía que recitaba de memoria, e sobre todo, as lendas do Monte do Seixo que lle contaba polas noites.

Ela dicía que o Seixo era unha montaña máxica habitada por seres fantásticos.

**Polos cumios do Monte Seixo anda
o Home Da Legua, un xigante enorme
que unha noite abríu os brazos
e fixo un burato na lúa.**

Está tamén a Muller- Arafia gardando un tesouro, a galiña dos pitíños de ouro e máis Pecheche, un boi tricornio que é o pai de todas as vacas bravas do monte.

Contaba Mamá Antonia que hai un túnel soterrado que cruza a montañña. Por este corredor secreto anda a Besta Branca, un precioso alicornio que protexe aos cabalos salvaxes.

**Antonio nunca subira á montaña,
pero coñecía ben as terras
baixas de Cotobade
e gustáballe imaxinar
a historia daqueles
lugares.**

**Imitaba a aquelas persoas que as habitaran na prehistoria e
que debuxaran petróglifos nas pedras.**

**Desfilaba coma un soldado pola ponte romana
e coma un cabaleiro medieval pola ponte
que construíu Pedro Pedre, o pai do Mestre Mateo.**

Cando non podían saír Mamá Antonia ensináballe a facer xoguetes de madeira, modelar barro, tecer cestos con bimbios e sombreiros con palla.

Mentres traballaban, falaban dos diferentes oficios e da utilidade das cousas que facían.

Antonio era de familia de canteiros e canteiras e presumía de que a cantería era a mellor profesión do mundo porque construía aldeas, pontes, horreos, muíños, torres e castelos.

Como quería aprender o oficio comezou a construír unha casiña de pedra.

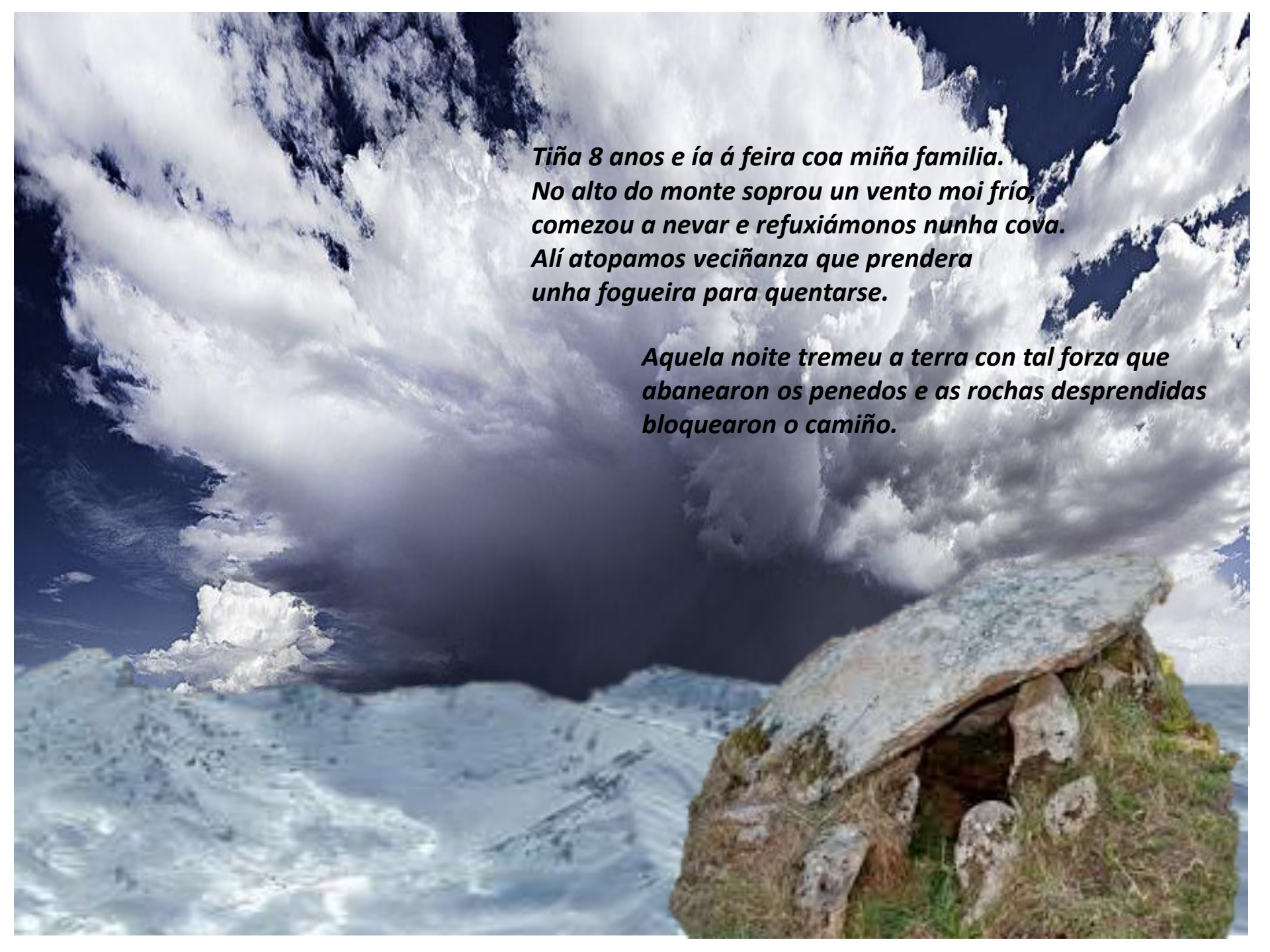
Cando rematou os muros deuse conta de que a cantería precisaba da carpintería para poñer o piso e armar o tellado. E despois cumpría recubrilo de tellas para que non chovera dentro.

Entón o neno dixo que cantería, carpintería e tellaría eran as tres profesións principais.

Pero Mamá Antonia non estaba dacordo e dixo:

-Ningunha persoa traballa se está con fame, espida e descalza, así que a agricultura, a confección de roupa e a zapatería son tan importantes como as outras tres.

E calquera delas estaría desarmada sen o que fabrica a miña profesión favorita. Vas saber cal é cando che conte a gran aventura que vivín de pequena.

*Tiña 8 anos e ía á feira coa miña familia.
No alto do monte soprou un vento moi frío,
comezou a nevar e refuxiámonos nunha cova.
Alí atopamos veciñanza que prendera
unha fogueira para quentarse.*

*Aquela noite tremeu a terra con tal forza que
abanearon os penedos e as rochas desprendidas
bloquearon o camiño.*

Así foi como quedamos aillados na montaña.

Menos mal que cadaquén levaba mercadoría para vender na feira e xuntando a dos labregos, gandeiros, teceláns, zapateiros, cesteiros, oleiros e latoeiros tínhamos de todo para resistir un tempo.

Esa noite durmimos nas covas e ao outro día comprobamos que non poderíamos sair dalí ata que se derretera a neve.

A xente falaba do que precisábamos para resistir no inverno e todos estaban moi preocupados por non poder facer nada.

Meus pais lamentaban non ter alí a súa carpintería.

Entre eles e os canteiros poderían construír casiñas para a xente, cortellos para o gando e un horreo para gardar os alimentos.

**Miña avoa e máis eu escoitamos tocar unha gaita
e seguindo o son descubrimos ao gaiteiro
nun carro que quedara atrancado entre as pedras.
Ese encontro foi a nosa salvación,
porque naquel carro había toda clase de ferramentas.**

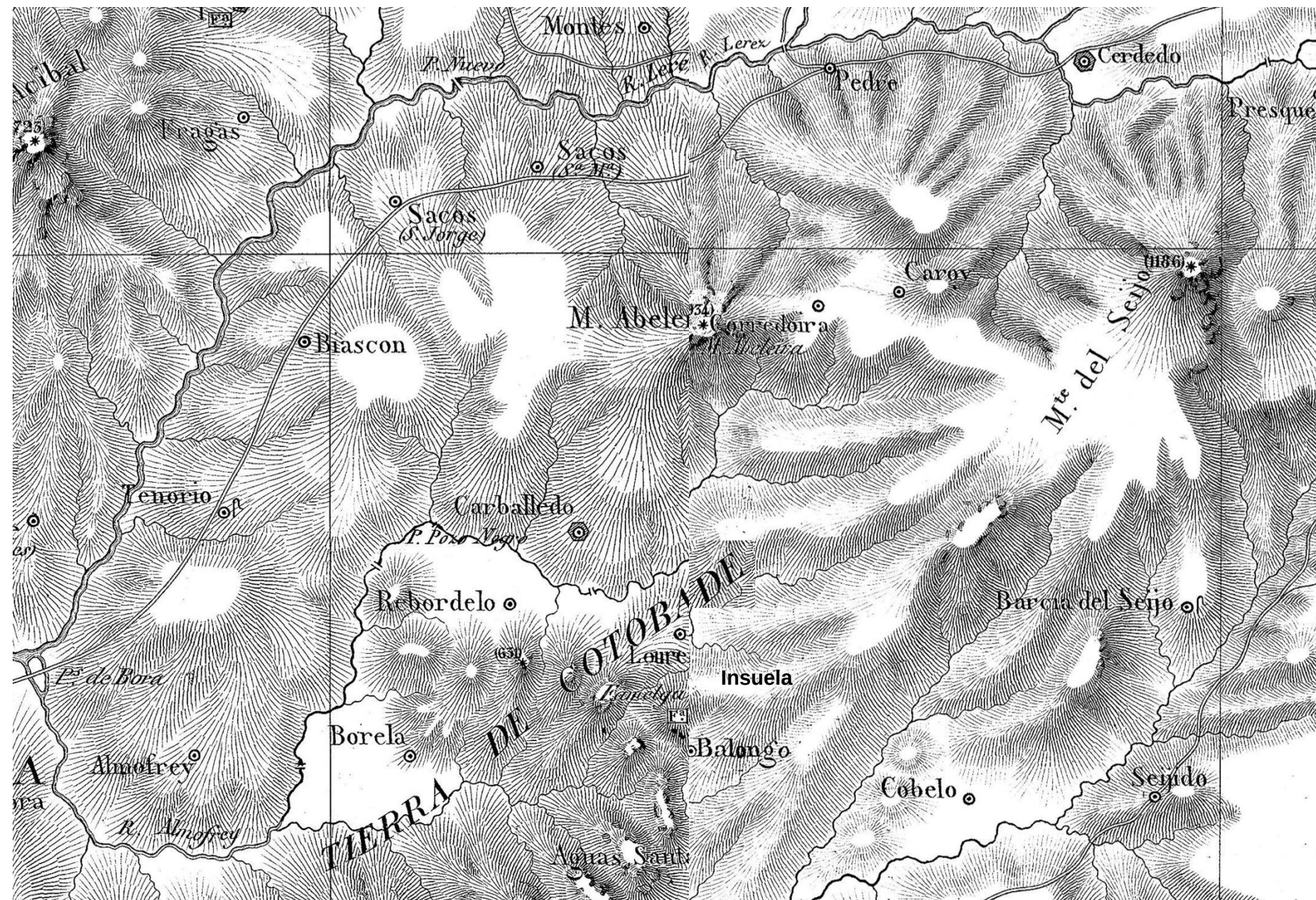

**Sen ferramenta, a
carpintaría e a cantería
estaban desarmadas.
Pero con ela poderían
facer todo o preciso
para sobrevivir na neve.**

***Pasamos alí todo o inverno e na primavera subíu á xente abrindo o camiño do monte.
Dirixindo a expedición viña o meu padriño Domingo Fontán, que coñecía todos os penedos da montaña
porque os debuxara no seu gran mapa de Galicia.***

A noite na que Mamá Antonia contou a súa historia, Antonio soñou que planeaba coma un paxaro sobre o gran mapa de Fontán, e miraba dende o ceo as terras de Cotobade.

The image is a topographic map of the Serra da Cotoabade region, featuring various geographical landmarks and historical sites. The map is overlaid with numerous small, detailed images of buildings, bridges, and natural features, creating a rich, textured visual. Key locations and features include:

- Geographical Features:** Rio Lerez, Rio AlmoFREI, Rio Aguias, Serra da Cotoabade, and MONTE DO SEIXO.
- Historical Sites:** Ponte Medieval De Pedro Pedre, Fonte Sanabarrigas, Laxamoura, ALDEA PERDIDA, Ponte do Almondrei, INSUELA, Ponte Romana, and PETROGLIFOS.
- Other Landmarks:** ALMOFREI, Terra de Cotoabade, and various smaller settlements and landmarks.

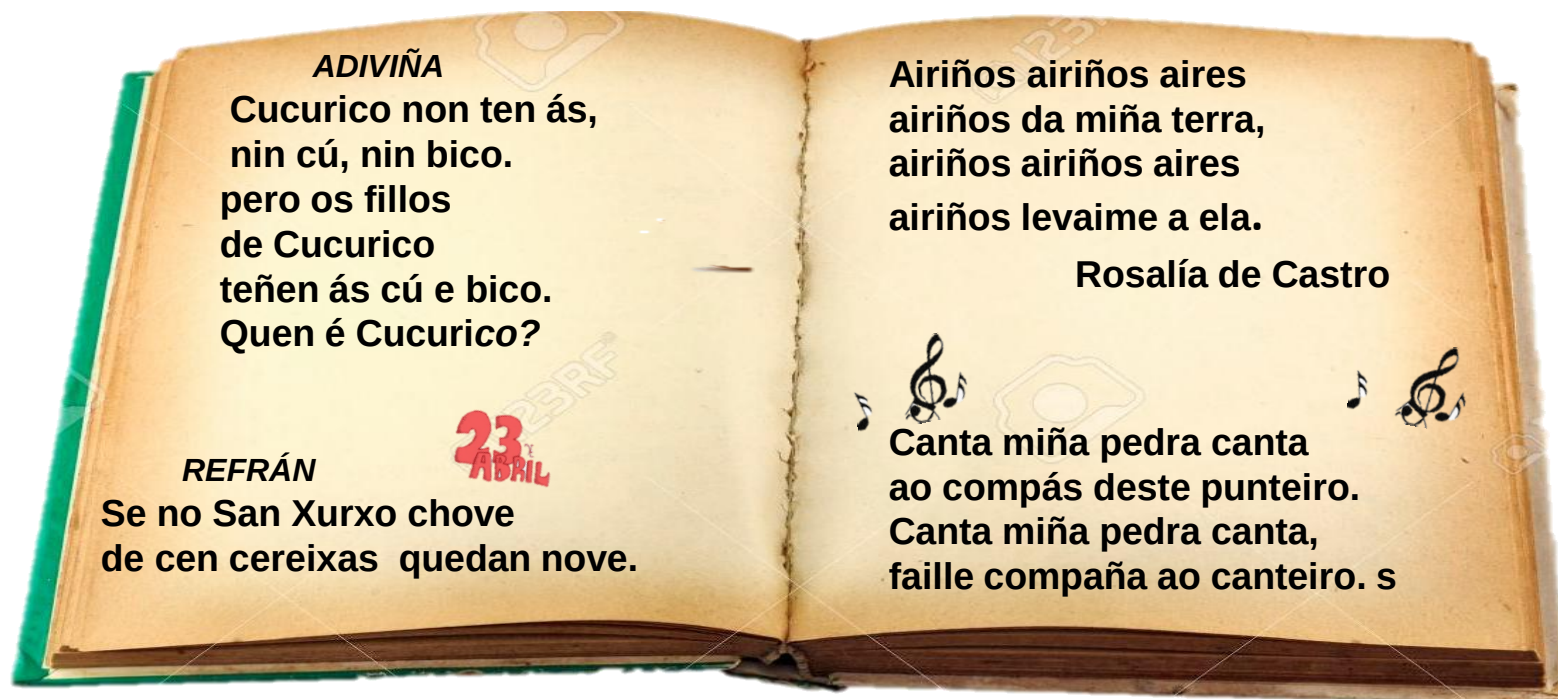
The map is decorated with numerous small, detailed images of buildings, bridges, and natural features, creating a rich, textured visual. The overall theme is the historical and geographical significance of the Serra da Cotoabade region.

Pero no seu mapa faltaba a xente e Antonio decidiu que viaxaría por toda Galicia para coñecer os costumes de cada lugar.

Comezou a súa investigación nas Terras de Cotobade e debuxou nun caderno os traballos que por alí se facían.

Escrebiu na libreta as adiviñas, os refráns, os poemas e as cantigas que Mamá Antonia sabía.

E comezou a coleccionar ferramentas e pezas de artesanía.

No Instituto de Pontevedra o seu profesor Castelao ensinoulle moito sobre a cultura galega. Na universidade de Compostela estudou Xeografía e Historia e colaborou con todos os grupos que defendían o noso patrimonio.

DANIEL CASTELAO

ANTONIO FRAGUAS FRAGUAS

Licenciouse en 1928 e dende entón dedicou a súa vida a percorrer Galicia para recoller todo tipo de mostras do saber popular da nosa xente. Estudou a xeografía histórica do seu territorio e escribiu moitos libros sobre as tradicións propias de cada lugar.

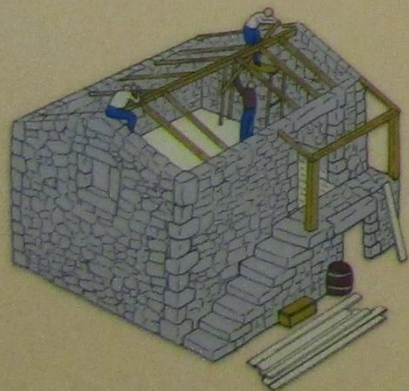
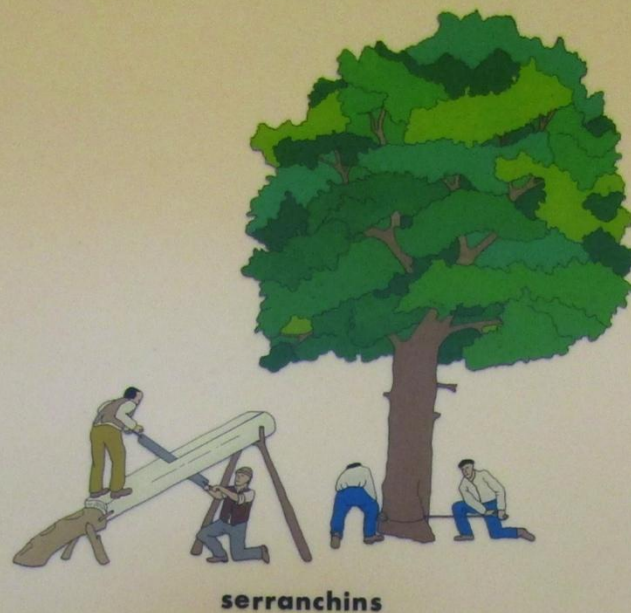

Nas súas viaxes continuou anotando o que a xente lle dicía, debuxando os traballos que facían e coleccionando ferramentas, instrumentos musicais, pezas de roupa, de olaría, de cestería... Cando se fundou o Museo do Pobo Galego levou todas as pezas de artesanía que xuntara para expoñer nas súas vitrinas. Tamén expuxo no Museo o obradoiro de cantería da familia Fraguas e os apeiros de labranza da casa da Insuela.

Alí podemos ver moitas cousas que gardou da súa mestra favorita:
a coroa que usaba de abrigo, a pandeireta que tocaba a cotío e os xoguetses que ela lle facía.

E pendurou nas paredes do Museo os debuxos dos traballos que cómpre facer para sobrevivir no alto do monte coma Mamá Antonia, ou nunha illa deserta coma pirata intelixente que salva do naufraxio a caixa das ferramentas.